

Näyttötutkinnon perusteet

**RAHOITUS- JA VAKUUTUSALAN
AMMATTITUTKINTO
2004**

OPETUSHALLITUS
UTBILDNINGSSTYRELSEN

DNO **21/011/2004**
MÄÄRÄYS **Velvoittavana
noudatettava**
PÄIVÄMÄÄRÄ **10.6.2004**
Voimassaoloaika
1.8.2004 alkaen toistaiseksi
Säännökset, joihin toimivalta
Määräyksen antamiseen perustuu
L 631/1998 13 § 2 mom
A 812/1998 1 § 1 mom
Kumoaa määräyksen no 10/011/2002
Muuttaa määräystä no

RAHOITUS- JA VAKUUTUSALAN AMMATTITUTKINNON PERUSTEET

Opetushallituksen johtokunta on päättänyt rahoitus- ja vakuutusalan ammattitutkinnon perusteista, joita on noudatettava 1.8.2004 lukien toistaiseksi.

Tutkintoon tai sen osaan valmistavan koulutuksen järjestäjän on laadittava ja hyväksyttävä koulutusta varten opetussuunnitelma noudattaen, mitä näissä tutkinnon perusteissa on määrätty. Ammattitaidon näytöt on järjestettävä osana valmistavaa koulutusta.

Tutkintotoimikunta, tutkinnon järjestäjä ja koulutuksen järjestäjä eivät voi jättää noudattamatta tutkinnon perusteita tai poiketa niistä.

Todistuksiin merkittävistä tiedoista ja todistumalleista sekä henkilökohtaisten opiskeluohjelmien laatimisen perusteista määrätään erikseen.

Pääjohtaja KIRSI LINDROOS
Kirsi Lindroos

Opetusneuvos ANNE HUHTALA
Anne Huhtala

SISÄLLYSLUETTELO

1	Luku	
	NÄYTTÖTUTKINTOJEN TEHTÄVÄT JA TAVOITTEET	7
	1 § Näyttötutkinnot	7
	2 § Näyttötutkintoihin valmistava koulutus	7
	3 § Ammattitaidon osoittamistapojen ja tutkintosuoritusten arvioinnin yleiset perusteet	7
2	Luku	
	RAHOITUS- JA VAKUUTUSALAN AMMATTITUTKINNON MUODOSTUMINEN	8
	1 § Tutkinnon osat	8
3	Luku	
	RAHOITUS- JA VAKUUTUSALAN AMMATTITUTKINNOSSA VAADITTAVA AMMATTITAITO JA ARVIOINNIN PERUSTEET	9
Suuntautumisalaille yhteinen osa:		
	1 § Rahoitus- ja vakuutusosalalla toimiminen	10
	a) Ammattitaitovaatimukset	10
	b) Arvioinnin kohteet ja kriteerit	10
	c) Ammattitaidon osoittamistavat	13
Suuntautumisalalat:		
	2 § Rahoitustoiminta ja maksuliike	13
	a) Ammattitaitovaatimukset	13
	b) Arvioinnin kohteet ja kriteerit	13
	c) Ammattitaidon osoittamistavat	16
	3 § Säästäminen ja sijoittaminen	16
	a) Ammattitaitovaatimukset	16
	b) Arvioinnin kohteet ja kriteerit	16
	c) Ammattitaidon osoittamistavat	17
	4 § Sosiaaliturva	18
	a) Ammattitaitovaatimukset	18
	b) Arvioinnin kohteet ja kriteerit	18
	c) Ammattitaidon osoittamistavat	21

5 § Työeläketurva	21
a) Ammattitaitovaatimukset	21
b) Arvioinnin kohteet ja kriteerit	21
c) Ammattitaidon osoittamistavat	24
6 § Riskivakuuttaminen	25
a) Ammattitaitovaatimukset	25
b) Arvioinnin kohteet ja kriteerit	25
c) Ammattitaidon osoittamistavat	27

Vapaasti valittava osa:

7 § Yrittäjyys	28
a) Ammattitaitovaatimukset	28
b) Arvioinnin kohteet ja kriteerit	28
c) Ammattitaidon osoittamistavat	29

1 Luku

NÄYTTÖTUTKINTOJEN TEHTÄVÄT JA TAVOITTEET

1 § Näyttötutkinnot

Näyttötutkinnot ovat ammattitaidon hankkimistavasta riippumattomia. Koulutuksessa, työelämässä ja muilla tavoin hankittua osaamista käsitellään yhtenä kokonaisuutena siten, että osaaminen voidaan hyödyntää tutkinnoissa vaaditun ammattitaidon näytöissä.

Näyttötutkinnot ovat rakenteeltaan modulaarisia. Ne muodostuvat työelämästä ja sen kehittymistarpeista johdetuista tehtäväkokonaisuuksista, joille on ominaista toiminnallinen ja tiedollinen yhteisyys, ammattitaidon monipuolisuus sekä työprosessin ja sen tulosten yhdentyminen. Tutkinnon osa muodostaa ammattipätevyyyden osa-alueen, joka voidaan erottaa luonnollisesta työprosessista itsenäiseksi ja arvioitavaksi kokonaisuudeksi. Näytöt järjestetään ja suoritetaan joustavasti tutkinnon osa kerrallaan. Koko tutkinnon sijasta tavoitteena voi olla myös tutkinnon osan suorittaminen.

Ammattitaitovaatimusten kuvauksen perustana on osaaminen, jonka katsotaan parhaiten soveltuvan ammattialalle. Kuvauksessa keskitytään ammatin ydin toimintojen vaatimuksiin, toimintaprosessien hallintaan ja laaja-alaiseen ammattikäytäntöön. Vaatimukset kattavat myös työelämässä tarvittavan kielitaidon ja sosiaaliset valmiudet.

2 § Näyttötutkintoihin valmistava koulutus

Näyttötutkintoihin osallistumiselle ei muodollisesti voida asettaa koulutukseen osallistumista koskevia ennakkoehtoja. Pääsääntöisesti tutkinnot suoritetaan kuitenkin erilaisen valmistavan koulutuksen yhteydessä.

Valmistavan koulutuksen järjestäjän tulee laatia opetussuunnitelma tutkintojen perusteiden mukaisesti. Koulutus ja siihen sisältyvät näytöt on jäsennettävä tutkinnon osien mukaisesti. Koulutuksen järjestäjän velvollisuutena on järjestää näytöt osana valmistavaa koulutusta. Opiskelijan velvollisuutena on osallistua näyttöihin osana opintojaan.

3 § Ammattitaidon osoittamistapojen ja tutkintosuoritusten arvioinnin yleiset perusteet

---

Näyttöjen arviointi edellyttää järjestelmällistä aineiston keräämistä, päätöksentekoa ja dokumentointia tutkinnon suorittajan ammatillisista ja työtoimintavalmiuksista suhteessa tutkinnon perusteissa määriteltyihin ammattitaitovaatimuksiin ja arviointikriteereihin. Arvioinnin painopisteen tulee olla tekemisessä ja työssä toimimisessa. Taito tai osaaminen on arvioitava pääsääntöisesti suoraan vastaavasta työtoiminnasta.

Näyttöympäristön tulee olla todellinen tai mahdollisimman aito. Arvioinnissa tulee käyttää monipuolisesti erilaisia ja ensisijaisesti laadullisia arviointimenetelmiä, kuten havainnointia, haastatteluja, kyselyjä, aikaisempia dokumentoituja näyttöjä sekä itse- ja ryhmäarviointia. Näytöt tulee järjestää tutkinnon osittain siten, että niissä voidaan arvioida ammatinhallinnan kannalta keskeisten tavoitteiden saavuttamista.

Arvioinnin kohteilla ilmaistaan osaamisen alueet, joihin arvioinnissa kiinnitetään erityisesti huomiota. Huomio tulee kiinnittää ydintaitoihin, työn perustana olevan tiedon hallintaan, työmenetelmien, työvälineiden ja materiaalien hallintaan sekä työprosessin hallintaan. Sekä arvioinnin kohteet että kriteerit johdetaan vastaavan tutkinnon osan ammattitaitovaatimuksista. Arvioinnin kohteisiin perustuvat arviointikriteerit kuvaavat ja täsmentävät eritasoisia suorituksia. Kriteereillä ilmaistaan kynnykset, joiden avulla erotellaan eritasoiset suoritukset.

2 Luku

RAHOITUS- JA VAKUUTUSALAN AMMATTITUTKINNON MUODOSTUMINEN

1 § Tutkinnon osat

Rahoitus- ja vakuutusalan ammattitutkinnon suorittaneet työskentelevät rahoitus- ja vakuutusyhtiöissä ja -laitoksissa sekä muissa vakuutus- ja rahoituspalveluja tai sosiaaliturva-alan palveluja tarjoavissa yrityksissä tai organisaatioissa asiakaspalvelu- tai asiantuntijatehtävissä tai niitä tukevissa tehtävissä. Tutkinnon suorittaja valitsee oman ammatillisen suuntautumisensa mukaisen suuntautumisalan. Rahoitus- ja vakuutusalan ammattitutkinnon suoritettuaan hänellä on monipuolinen rahoitus-, sijoituspalvelu-, vakuutus- tai sosiaaliturva-alan ammatillinen osaaminen.

Rahoitus- ja vakuutusalan ammattitutkinto muodostuu kahdesta pakollisesta osasta. Ensimmäinen osa on kaikille yhteinen: Rahoitus- ja vakuutusosalalla toimiminen. Toinen pakollinen osa valitaan oman suuntautumisalan mukaan. Niiden lisäksi tutkinnon suorittaja voi liittää tutkintoonsa yrittäjyysosan. Tutkinto on valmis, kun molemmat tutkinnon pakolliset osat on suoritettu hyväksyttävästi.

Suuntautumisaloja on viisi. Ne ovat

- a) Rahoitustoiminta ja maksuliike
- b) Säästäminen ja sijoittaminen
- c) Sosiaaliturva
- d) Työeläketurva
- e) Riskivakuuttaminen.

A. Rahoitustoiminta ja maksuliike -suuntautumisala on tarkoitettu henkilöille, jotka työskentelevät rahoituslaitoksissa sekä rahoituspalveluja tarjoavissa yrityksissä asiakaspalvelu- tai asiantuntijatehtävissä tai niitä tukevissa tehtävissä.

Tutkinnon osat ovat

- Rahoitus- ja vakuutusosalalla toimiminen
- Rahoitustoiminta ja maksuliike.

B. Säästäminen ja sijoittaminen -suuntautumisala on tarkoitettu henkilöille, jotka työskentelevät rahoituslaitoksissa sekä sijoituspalveluja tarjoavissa yrityksissä asiakaspalvelu- tai asiantuntijatehtävissä tai niitä tukevissa tehtävissä.

Tutkinnon osat ovat

- Rahoitus- ja vakuutusosalalla toimiminen
- Säästäminen ja sijoittaminen.

C. Sosiaaliturva -suuntautumisala on tarkoitettu henkilöille, jotka toimivat Suomessa asuvien henkilöiden perusturvaa hoitavissa organisaatioissa asiakaspalvelu- tai asiantuntijatehtävissä tai niitä tukevissa tehtävissä.

Tutkinnon osat ovat

- Rahoitus- ja vakuutusosalalla toimiminen
- Sosiaaliturva.

D. Työeläketurva -suuntautumisala on tarkoitettu henkilöille, jotka työskentelevät eläkevakuutusyhtiöissä ja -laitoksissa sekä muissa eläkevakuutuspalveluja tarjoavissa yrityksissä asiakaspalvelu- tai asiantuntijatehtävissä tai niitä tukevissa tehtävissä.

Tutkinnon osat ovat

- Rahoitus- ja vakuutusosalalla toimiminen
- Työeläketurva.

E. Riskivakuuttaminen -suuntautumisala on tarkoitettu henkilöille, jotka työskentelevät vakuutusyhtiöissä ja -laitoksissa sekä muissa vakuutuspalveluja tarjoavissa yrityksissä asiakaspalvelu- tai asiantuntijatehtävissä tai niitä tukevissa tehtävissä.

Tutkinnon osat ovat

- Rahoitus- ja vakuutusosalalla toimiminen
- Riskivakuuttaminen.

3 Luku

RAHOITUS- JA VAKUUTUSALAN AMMATTITUTKINNOSSA VAADITTAVA AMMATTITAITO JA ARVIOINNIN PERUSTEET

Tutkinnon perusteissa esitetty ammattitaito arvioidaan näytöin. Näyttöjen tulee sisältää kattavasti rahoitus- ja vakuutusalan ammattitutkinnon edellyttämä ammatillinen osaaminen valitulta suuntautumisalalta.

Näytöt annetaan aidoissa työtehtävissä, esimerkiksi omassa työyhteisössä. Niitä täydennetään tarvittaessa sellaisessa ympäristössä, jossa tutkinnon edellyttämä

ammattitaito voidaan arvioida mahdollisimman luotettavasti ja monipuolisesti ja jossa vaadittu ammattitaidon taso täyttyy.

Rahoitus- ja vakuutusalan ammattitutkinto arvioidaan tutkinnon osa kerrallaan niin, että tutkinnon suorittajan ammattitaitoa verrataan tutkinnon osan ammattitaitovaatimukseen. Näytöissä tulee ilmetä tutkinnon suorittajan valmiudet ja kyky muuntaa ja soveltaa tietojaan ja taitojaan vaihtelevissa tilanteissa ja toimintaympäristöissä.

Rahoitus- ja vakuutusalan ammattitutkintoon vaadittavan ammattitaidon hallinnan näyttöä varten on kullekin näytönantajalle laadittava Opetushallituksen määräyksen mukainen henkilökohtainen näyttösuunnitelma rahoitus- ja vakuutusalan ammattitutkinnon perusteita noudattaen ja alan työelämään soveltaen. Osamisen arviointi ja arviointipäätös tehdään työnantaja-, työntekijä- ja koulutustahojen edustajien yhteistyönä. Arvioinnin tulee sisältää perustelut tutkinnon osan hyväksymisestä tai hylkäämisestä.

Tutkinnon osien ammattitaitovaatimukset, arvioinnin kohteet ja kriteerit sekä ammattitaidon osoittamistavat on kuvattu seuraavaa periaatetta noudattaen:

Kohta a Rahoitus- ja vakuutusalan ammattitutkinnon ammattitaitovaatimukset on muodostettu työelämän tehtävä- ja taitoalueista.

Kohta b Arvioinnin kohteissa ilmaistaan ne ammattitaidon kannalta keskeiset osaamisalueet, joihin arvioinnissa on kiinnitettävä erityinen huomio. Arviointikriteerit puolestaan ilmaisevat, kuinka tutkinnon suorittajan on työssään suoriuduttava eli minkä tasoista osaamisen tulee olla.

Kohta c Ammattitaidon osoittamistavat -kohdassa on määritelty tutkinnon osan näytön suorittamistapoihin, näyttöympäristöihin ja arviointimenettelyihin liittyvät vaatimukset.

Tutkinnon osien ammattitaitovaatimukset, arviointikohteet ja kriteerit sekä ammattitaidon osoittamistavat ovat seuraavat:

1 § Yhteinen osa: Rahoitus- ja vakuutusallalla toimiminen

a) Ammattitaitovaatimukset	b) Arvioinnin kohteet ja kriteerit
Tutkinnon osan suorittaja <ul style="list-style-type: none"> osaa sijoittaa oman organisaationsa rahoitus-, sijoitus- ja vakuutusmarkkinoille sekä sosiaaliturva-alalle sekä osaa seurata alan kehitystä ja ottaa muutokset huomioon työssään	Rahoitus- ja vakuutusmarkkinoiden sekä oman organisaation tunteminen <ul style="list-style-type: none"> osaa työskennellä noudattaen rahoitus- ja vakuutusalan liiketoiminnan keskeisiä periaatteita ja keskeistä lainsäädäntöä

	<ul style="list-style-type: none"> • osaa antaa asiakkaalle yleiskuvan rahoitus-, sijoitus- ja vakuutusmarkkinoiden sekä sosiaaliturvalan rakenteesta, rahoitusmuodoista ja rahoituksen välittäjätahoista sekä vakuutuslajeista hänen päätöstensä tueksi • osaa kertoa viranomaisvalvonnan merkityksen ja pääasialliset tehtävät • osaa selvittää asiakkaalle riskin jakamisen ja riskin hajauttamisen merkityksen rahoitus-, sijoitus- ja vakuutustoiminnassa tai sosiaaliturvan alalla • osaa asemoida oman organisaationsa rahoitus-, sijoitus- ja vakuutusmarkkinoille sekä sosiaaliturvalalle • osaa ottaa työssään huomioon organisaationsa keskeiset sidosryhmät • osaa toimia oman organisaationsa arvojen, liike- tai palveluidean ja toimintaperiaatteiden mukaisesti <p>Rahoitus-, vakuutus-, sijoitus- ja sosiaaliturva-alojen muutosten seuraaminen</p> <ul style="list-style-type: none"> • osaa hankkia tietoa yhteiskunnan, asiakkaiden taloudellisen tilanteen ja työllisyyden muutoksista • osaa arvioida rahoitus-, sijoitus-, vakuutus- ja sosiaaliturvalan muutoskehityksen vaikutuksia omaan työhönsä ja työyhteisöönsä sekä toimia kehityksen edellyttämällä tavalla
<ul style="list-style-type: none"> • osaa toimia työyhteisönsä vastuullisena jäsenenä 	<p>Työyhteisön jäsenenä toimiminen</p> <ul style="list-style-type: none"> • osaa sijoittaa oman vastuualueensa ja työtehtävänsä osaksi organisaation toimintaa • osaa osoittaa arvostavansa asiakastyötä • osaa tuoda myönteisesti esiin oman osaamisensa

	<ul style="list-style-type: none"> • osaa toimia keskeisen työlainsäädännön, alan työehtosopimuksen, työturvallisuusmääräysten sekä työntekijän ja työnantajan vastuiden ja velvollisuuksien edellyttämällä tavalla • osaa toimia turvallisuusmääräysten mukaisesti ja huolehtia työyhteisönsä viihtyvyydestä • osaa toimia työssään vastuuntuntoisesti ja yrittäjämäisesti • osaa huolehtia omasta jaksamisestaan ja suunnitella ajankäyttönsä sekä tietää, kenen puoleen voi asioissa tarvittaessa kääntyä <p>Työn ja osaamisen kehittäminen</p> <ul style="list-style-type: none"> • osaa toimia yhteistyökykyisesti oman alueensa asiantuntijana yrityksen toimintaa kehitettäessä • osaa arvioida ammatillista osaamistaan ja kehittää määrätietoisesti ammattitaitoaan ja työskentelyään
<ul style="list-style-type: none"> • osaa hankkia ja käsitellä tietoa 	<p>Tiedon hankkiminen ja hallinta</p> <ul style="list-style-type: none"> • osaa hakea oman toimintansa tueksi luotettavaa tietoa hyödyntämällä eri tietokanavia ja -verkkoja • osaa selvittää tietoturvan merkityksen omassa työssään ja ottaa huomioon tietosuojan velvoitteet • osaa käyttää yrityksensä tietojärjestelmiä työtehtäviensä edellyttämässä laajuudessa • osaa muokata, käsitellä, tallentaa ja välittää tietoa
<ul style="list-style-type: none"> • osaa työssään hyödyntää organisaation asiakashallintajärjestelmiä 	<p>Asiakashallintajärjestelmän käyttäminen</p> <ul style="list-style-type: none"> • osaa työssään hyödyntää asiakashallintajärjestelmän tuottamien, omaa työtä koskevien asiakasraporttien sisällön • osaa käyttää sekä järjestelmän tuottamaa että itse hankkimaansa

	tietoa asiakaspalvelu- ja neuvottelutilanteissa
<ul style="list-style-type: none"> osaa toimia ryhmän jäsenenä 	Ryhmässä työskenteleminen <ul style="list-style-type: none"> osaa toimia aktiivisena ryhmän jäsenenä osaa antaa ja vastaanottaa rakentavaa palautetta

c) Ammattitaidon osoittamistavat

Ammatillinen osaaminen näytetään toimimalla työyhteisön jäsenenä. Toiminta dokumentoidaan ja dokumentteihin liitetään työelämän arvioijien arvioinnit. Tutkinnon suorittaja laatii näyttönä myös selvityksen rahoitus- ja vakuutusalan nykytilasta, merkityksestä ja kehitysnäkymistä sekä näiden vaikutuksesta omaan työhön ja työyhteisöön, sekä niiden pohjalta oman henkilökohtaisen kehityssuunnitelman sekä suunnitelman oman työn kehittämiseksi.

Keskeinen osa näyttöä on rahoitus-, sijoitus-, vakuutus- tai sosiaaliturva-alan asiantuntijoiden kanssa käytävä näyttökeskustelu, jossa tutkinnon suorittaja ja näyttöä vastaanottavat asiantuntijat yhdessä keskustelevat ja arvioivat tuotettuja dokumentteja sekä tutkinnon suorittajan ammattitaitoa ja ammatillista kypsyysyttä.

Arviointi toteutetaan työnantaja-, työntekijä- ja kouluttajatahojen yhteistyönä. Olennainen osa arviointia on tutkinnon suorittajan tekemä itsearviointi.

2 § Suuntautumisala: Rahoitustoiminta ja maksuliike

a) Ammattitaitovaatimukset	b) Arvioinnin kohteet ja kriteerit
Tutkinnon osan suorittaja <ul style="list-style-type: none"> osaa toimia keskeisimmän rahoitukseen liittyvän lainsäädännön ja muiden säädösten sekä riskinhallinnan periaatteiden mukaisesti 	Rahoitustoiminnan ja maksuliikkeen tunteminen <ul style="list-style-type: none"> osaa toimia rahoitukseen liittyvää lainsäädäntöä ja muita säädöksiä noudattaen osaa työssään noudattaa rahoitus- ja vakuutusalan eettisiä periaatteita sekä riskinhallinnan periaatteita sekä ottaa huomioon alan erityispiirteet asiakassuhteiden hallinnassa
<ul style="list-style-type: none"> osaa toimia organisaation asiakaspalvelukonseptin mukaisesti 	Organisaation asiakaspalveluprosessin hoitaminen <ul style="list-style-type: none"> osaa toimia organisaationsa asiakaspalvelukonseptin mukaisesti osaa toimia erilaisissa palvelutilanteissa tunnistuen organisaation asiakasryhmät

	<ul style="list-style-type: none"> • osaa työssään toimia organisaation asettamien laatu- ja tehokkuustavoitteiden saavuttamiseksi
<ul style="list-style-type: none"> • osaa toimia erilaisissa asiakaspalvelutilanteissa 	<p>Asiakaspalvelutilanteissa toimiminen</p> <ul style="list-style-type: none"> • osaa tahdikkaasti toimia tehtävässään pankkialaisuutta vaarantamatta • osaa selvittää asiakkaan yksilölliset tarpeet elämänkaaren eri vaiheissa sekä esitellä ja tarjota tämän pohjalta asiakkaalle sopivia ratkaisuja • osaa neuvoa asiakasta eri palvelukanavien valinnassa ja käytössä • osaa hoitaa asiakaspalvelu- ja neuvottelutilanteet kuluttaja-, sopimus- ja yhteisöainsäädäntöä sekä organisaationsa ohjeita noudattaen • osaa palvella asiakasta yleisimmin toistuvissa palvelutilanteissa äidinkielensä lisäksi myös toisella kotimaisella ja yhdellä vieraalla kielellä • osaa ottaa vastaan asiakaspalautetta ja ryhtyä välittömästi sen edellyttämiin toimiin <p>Rahoitusvaihtoehtojen esitleminen</p> <ul style="list-style-type: none"> • osaa esitellä asiakkaalle erilaisia rahoitustuotteita, kertoa niiden ominaisuuksista ja ehdoista sekä niihin liittyvistä riskeistä • osaa esitellä asiakkaalle oman organisaation tarjonnan lisäksi myös muiden tahojen tarjoamia rahoitusvaihtoehtoja • osaa kertoa asiakkaalle hänelle mahdollisista myönnettävistä valtion tukimuodoista sekä auttaa ja ohjata niiden hakemisessa <p>Maksuliikennepalvelujen opastaminen</p> <ul style="list-style-type: none"> • osaa neuvoa asiakasta tilejä koskevissa lainsäädännön kysymyksissä

	<ul style="list-style-type: none"> • osaa kertoa asiakkaalle eri maksuvälineiden ja -tapojen ominaisuuksista ja ehdoista ja neuvoa sopivan maksuvälineen ja -tavan valinnassa ja käytössä • osaa opastaa asiakasta ulkomaan maksujen hoitamisessa ja valuuttatilien käytössä
<ul style="list-style-type: none"> • osaa hoitaa Suomen ja muun euroalueen maksuliikennettä 	<p>Maksuliikenteen hoitaminen</p> <ul style="list-style-type: none"> • osaa hoitaa kotimaan ja ulkomaan maksuliikenteeseen kuuluvat tavantomaiset tehtävät
<ul style="list-style-type: none"> • osaa valmistella ja laatia luottoesityksen sekä myöntää luoton henkilöasiakkaalle 	<p>Henkilöasiakkaan luottoesityksen laatiminen</p> <ul style="list-style-type: none"> • osaa arvioida luotonmyönnön riskit sekä asiakkaan maksukyvyyn että vakuuksien riittävyys kannalta • osaa arvioida luoton hinnoittelua asiakaskohtaisesti • osaa tehdä asiakkaalle vaihtoehtoisia luottolaskelmia ottaen huomioon korot ja lyhennystavat • osaa selostaa asiakkaalle luoton hinnan sekä takaisinmaksun tavat ja ehdot • osaa selvittää asiakkaalle vakuuksien merkityksen ja eri vakuuksien erityispiirteet • osaa tehdä vakuusarvioinnin organisaation luottoprosessin mukaisella tavalla <p>Henkilöasiakkaan luoton myöntäminen</p> <ul style="list-style-type: none"> • osaa tehdä vakuudenoton organisaation ohjeistuksen mukaisella tavalla • osaa myöntää luoton noudattaen lainsäädäntöä ja toimien organisaation ohjeiden mukaan

c) Ammattitaidon osoittamistavat

Ammatillinen osaaminen näytetään toimimalla rahoituksen, luottojen ja maksuliikkeen hoitoon liittyvissä asiakaspalvelutilanteissa tai hoitamalla jokin muu asiakkaan toimeksianto, jolloin tutkinnon edellyttämä ammattitaito pystytään arvioimaan. Näyttöä tulee täydentää kirjallisin tuotoksin, haastatteluin ja keskusteluin.

Näyttöympäristöjä valittaessa on varmistettava, että näytöt voidaan antaa luotettavasti ja monipuolisesti ja että niissä vaadittu ammattitaidon taso täyttyy.

Keskeinen osa näyttöä on rahoitusalan asiantuntijoiden kanssa käytävä näyttökeskustelu, jossa tutkinnon suorittaja ja näyttöä vastaanottavat asiantuntijat yhdessä keskustelevat ja arvioivat tuotettuja dokumentteja sekä tutkinnon suorittajan ammattitaitoa ja ammatillista kypsyysytä. Myös oman ammattitaidon ja oman kehittymisen sekä tulevaisuuteen varautumisen tarkastelu ovat näytössä keskeisiä.

Arviointi toteutetaan työnantaja-, työntekijä- ja kouluttajatahojen yhteistyönä. Olennainen osa arviointia on tutkinnon suorittajan tekemä itsearviointi.

3 § Suuntautumisala: Säästäminen ja sijoittaminen

a) Ammattitaitovaatimukset	b) Arvioinnin kohteet ja kriteerit
<p>Tutkinnon osan suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> osaa toimia keskeisimmän sijoittamiseen liittyvän lainsäädännön ja muiden säädösten mukaan osoittaen tuntevansa arvopaperimarkkinoiden toiminnan	<p>Sijoittamiseen liittyvän lainsäädännön ja periaatteiden noudattaminen</p> <ul style="list-style-type: none"> osaa työssään noudattaa rahoitusalan eettisiä periaatteita ja ottaa huomioon alan erityispiirteet asiakassuhteiden hallinnassa osaa työssään toimia sijoittamiseen liittyvän lainsäädännön ja viranomaisohjeistuksen mukaisesti osaa noudattaa sijoitusehdotuksissaan lainsäädännön ja viranomaismääräysten vaatimuksia sekä oman organisaationsa sisäisiä ohjeita osaa työssään ottaa huomioon arvopaperimarkkinoiden itsesäätelyn ja sijoittajan suojaa koskevan säätelyn osaa toimia vastuukysymyksissä sekä sijoituspalvelun tarjoajan ja asiakkaan välisen asiakassuhteen ja sen säätelyn että sijoitusneuvonnan erityispiirteiden mukaisesti <p>Arvopaperimarkkinoiden ja sijoituspalvelujen tunteminen</p> <ul style="list-style-type: none"> osaa selostaa asiakkaalle Suomen

	<p>arvopaperimarkkinoiden toiminnan pääpiirteet</p> <ul style="list-style-type: none"> • osaa työssään seurata markkinoiden toimintaa ja ottaa omassa työssään huomioon markkinoiden vaikutukset • osaa selvittää asiakkaalle eri sijoituspalvelumuodot ja niiden verotuskohtelun • osaa hoitaa sijoituspalvelujen toimeksiannot • osaa hyödyntää työssään arvopaperikaupan selvitysjärjestelmää
<ul style="list-style-type: none"> • osaa toimia erilaisissa säästämisen ja sijoittamisen asiakaspalvelutilanteissa 	<p>Asiakaspalvelutilanteissa toimiminen</p> <ul style="list-style-type: none"> • osaa neuvoa asiakasta eri palvelukanavien valinnassa ja käytössä • osaa tarjota asiakkaalle ratkaisua hänen yksilöllisen tarpeensa ja elämäntilanteensa mukaan • osaa kertoa asiakkaalle eri sijoitusvaihtoehtojen ominaisuuksista ja muista asiakkaan sijoituspäätökseen vaikuttavista seikoista • osaa sijoitusehdotuksissaan ottaa huomioon asiakkaan sijoitusprofiilin ja ohjata asiakasta sijoitusvalinnoissaan • osaa kertoa asiakkaalle vakuutus säästämisen tuotteista ja eri tuotteiden välisistä eroista • osaa toimia työssään osoittaen vastuullisuutta työnsä tuloksista • osaa palvella asiakasta yleisimmin toistuvissa palvelutilanteissa äidinkielensä lisäksi myös toisella kotimaisella ja yhdellä vieraalla kielellä

c) Ammattitaidon osoittamistavat

Ammatillinen osaaminen näytetään toimimalla asiakaspalvelutilanteessa tai hoitamalla asiakkaan toimeksianto, jolloin tutkinnon osan edellyttämä ammattitaito pystytään arvioimaan. Näyttöä tulee täydentää kirjallisin tuotoksin, haastatteluin ja keskusteluin.

Näyttöympäristöjä valittaessa on varmistettava, että näytöt voidaan antaa luotettavasti ja monipuolisesti ja että niissä vaadittu ammattitaidon taso täyttyy.

Keskeinen osa näyttöä on sijoitusalan asiantuntijoiden kanssa käytävä näyttökeskustelu, jossa tutkinnon suorittaja ja näyttöä vastaanottavat asiantuntijat yhdessä keskustelevat ja arvioivat tuotettuja dokumentteja sekä tutkinnon suorittajan ammattitaitoa ja ammatillista kypsyyttä. Myös oman ammattitaidon ja oman kehittymisen sekä tulevaisuuteen varautumisen tarkastelu ovat näytössä keskeisiä.

Arviointi toteutetaan työnantaja-, työntekijä- ja kouluttajatahojen yhteistyönä. Olennainen osa arviointia on tutkinnon suorittajan tekemä itsearviointi.

4 § Suuntautumisala: Sosiaaliturva

a) Ammattitaitovaatimukset	b) Arvioinnin kohteet ja kriteerit
<p>Tutkinnon osan suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> osaa selvittää Suomen sosiaaliturvajärjestelmän mukaisen perusturvan 	<p>Suomen sosiaaliturvajärjestelmän mukaisen perusturvan tunteminen</p> <ul style="list-style-type: none"> osaa selostaa asiakkaalle pääpiirteittäin Suomen sosiaaliturvajärjestelmän rakenteen osaa noudattaa työssään sosiaaliturva-alan lainsäädäntöä ja muita säännöksiä osaa sijoittaa oman organisaationsa sosiaaliturva-alalle, seurata alan kehitystä ja ottaa työssään muutokset huomioon osaa noudattaa toiminnassaan sosiaalivakuutuksen periaatteita osaa kertoa asiakkaalle, mistä hänen kokonaiseläketurvansa koostuu osaa neuvoa asiakkaalle eri vaihtoehtoja lakisääteisen sosiaaliturvan täydentämiseksi
<ul style="list-style-type: none"> osaa toimia organisaationsa asiakaspalveluprosessissa asetettujen tavoitteiden ja asiakaspalvelukonseptin mukaisesti 	<p>Asiakaspalveluprosessin hallinta</p> <ul style="list-style-type: none"> osaa huolehtia siitä, että asiakas saa sen sosiaaliturvan, joka hänelle lainsäädännön ja muiden säännösten mukaan kuuluu osaa palvelutilanteessa selvittää asiakkaan oikeuden sosiaaliturvaan Suomessa osaa työssään noudattaa alan eettisiä periaatteita ja ottaa huomioon alan erityispiirteet asiakassuhteen hallinnassa

	<ul style="list-style-type: none"> • osaa toimia erilaisissa palvelutilanteissa eri asiakasryhmien mukaisesti noudattaen organisaationsa asiakaspalvelukonseptia • osaa toimia asiakaspalveluyhteistyötä säätelevän lain mukaisesti • osaa työssään toimia organisaation asettamien laatu- ja tehokkuustavoitteiden saavuttamiseksi • osaa hoitaa erilaiset asiakastilanteet tahdikkaasti ja ripeästi osoittaen vastuullisuutta työnsä tuloksista • osaa palvella asiakasta yleisimmin toistuvissa palvelutilanteissa äidinkielensä lisäksi toisella kotimaisella ja yhdellä vieraalla kielellä • osaa kerätä asiakaspalautetta ja osallistua oman työnsä mukaisesti organisaation toiminnan laadun kehittämiseen • osaa neuvoa asiakasta eri tietokanavien käytössä sosiaaliturvan ajantasaisen lainsäädännön ja etuustietojen etsimisessä • osaa neuvoa Suomeen tulijoita ja Suomesta ulkomaille lähtijöitä yleisissä sosiaaliturvakysymyksissä
<ul style="list-style-type: none"> • osaa palvella asiakasta sosiaaliturvalan asioissa 	<p>Lapsiperheen etuuksissa neuvominen</p> <ul style="list-style-type: none"> • osaa kertoa asiakkaalle hänen oikeutensa lapsiperheelle kuuluviin etuuksiin sekä neuvoa, miten niitä haetaan • osaa arvioida äitiys-, isyys- ja vanhempainrahan sekä erityishoitörahan määrän <p>Sairauteen ja vammaisuuteen liittyvien sekä työterveyshuollon etuuksien selvittäminen</p> <ul style="list-style-type: none"> • osaa selittää asiakkaalle, mitä eroa on julkisen ja yksityisen sairaanhoidon käytössä kustannus- ja korvausvastuiden näkökulmasta • osaa laskea sairaanhoitokorvausten

- määrät sekä neuvoa asiakkaalle eri vaihtoehtoja korvausten hakemisessa
- osaa kertoa asiakkaalle, miten hänen sairauspäivärahasa määräytyy ja miten sitä haetaan sekä ohjata asiakkaan hakemaan kuntoutusta ajoissa
  - osaa neuvoa asiakasta lapsen hoitotuen ja vammaistuen hakemisessa
  - osaa kertoa asiakkaalle yleiset periaatteet työterveyshuollon korvausmenettelyn käytännöistä

Työttömyysturva-asioissa neuvominen

- osaa määrittää, minkä työttömyys-etuuden piiriin asiakas kuuluu
- osaa neuvoa asiakkaalle, miten hänen työttömyysturvansa määräytyy ja miten sitä haetaan

Yleiseen asumistukeen, opintotukeen ja sotilasavustukseen liittyvissä kysymyksissä neuvominen

- osaa kertoa asiakkaalle, minkä asumisen tuen piiriin hän mahdollisesti kuuluu
- osaa laskea asiakkaalle yleisen asumistuen määrän ja neuvoa sen hakemisessa
- osaa neuvoa asiakasta opintotuen hakemisessa
- osaa laskea asiakkaalle sotilasavustuksen määrän ja neuvoa sen hakemisessa

Kansaneläketurvaan, yleiseen perhe-eläkkeeseen ja maahanmuuttajan erityistukeen liittyvä neuvonta

- osaa neuvoa asiakkaalle, mitä kansaneläketurva sisältää, ja kertoa sen yleiset määräytymisperusteet sekä opastaa sen hakemisessa
- osaa neuvoa asiakkaalle, miten yleinen perhe-eläke määräytyy ja neuvoa sen hakemisessa

	<ul style="list-style-type: none"> osaa neuvoa asiakasta maahanmuuttajien erityistuen hakemisessa
<ul style="list-style-type: none"> osaa neuvoa ja opastaa asiakasta hänen kuntoutukseensa liittyvissä asioissa 	<p>Kuntoutukseen liittyvä neuvonta</p> <ul style="list-style-type: none"> osaa ohjata asiakkaan oikean kuntoutusjärjestelmän piiriin osaa selvittää asiakkaalle pääpiirteisään sen kuntoutusjärjestelmän sisällön ja etuudet, jonka piiriin hän kuuluu osaa selvittää asiakkaalle hänen oman organisaationsa kuntoutusmahdollisuudet
<ul style="list-style-type: none"> osaa neuvoa ja opastaa asiakasta muutoksenhaussa 	<p>Muutoksenhaussa opastaminen</p> <ul style="list-style-type: none"> osaa esitellä asiakkaalle sosiaaliturvan muutoksenhakutiet ja neuvoa häntä muutoksenhaussa

c) Ammattitaidon osoittamistavat

Ammatillinen osaaminen näytetään toimimalla sellaisissa asiakaspalvelutilanteissa, joissa tutkinnon osan edellyttämä ammattitaito pystytään arvioimaan. Näyttöä tulee täydentää kirjallisin tuotoksin, haastatteluin ja keskusteluin.

Näyttöympäristöjä valittaessa on varmistettava, että näytöt voidaan antaa luotettavasti ja monipuolisesti ja että niissä vaadittu ammattitaidon taso täyttyy.

Keskeinen osa näyttöä on sosiaaliturva-alan asiantuntijoiden kanssa käytävä näyttökeskustelu, jossa tutkinnon suorittaja ja näyttöä vastaanottavat asiantuntijat yhdessä keskustelevat ja arvioivat tuotettuja dokumentteja sekä arviointien pohjalta tutkinnon suorittajan ammattitaitoa ja ammatillista kypsyä. Myös oman ammattitaidon ja oman kehittymisen sekä tulevaisuuteen varautumisen tarkastelu ovat näytössä keskeisiä.

Arviointi toteutetaan työnantaja-, työntekijä- ja kouluttajatahojen yhteistyönä. Olennainen osa arviointia on tutkinnon suorittajan tekemä itsearviointi.

5 § Suuntautumisala: Työeläketurva

a) Ammattitaitovaatimukset	b) Arvioinnin kohteet ja kriteerit
<p>Tutkinnon osan suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> tuntee Suomen sosiaaliturvajärjestelmän sekä osaa kartoittaa asiakkaan oikeudet sosiaaliturvaan 	<p>Suomen sosiaaliturvajärjestelmän tunteminen</p> <ul style="list-style-type: none"> osaa selostaa asiakkaalle pääpiirteittäin Suomen sosiaaliturvajärjestelmän rakenteen

	<ul style="list-style-type: none"> • osaa kertoa asiakkaalle pääpiirteis- sään vakuutusyhtiöiden ja julkisen sektorin roolit sosiaaliturva- järjestelmässä • osaa selvittää asiakkaan oikeuden sosiaaliturvaan Suomessa käyttäen apunaan henkilötietojärjestelmiä ja laskureita • osaa opastaa Suomeen tulijoita ja Suomesta ulkomaille lähtijöitä sosiaaliturvakysymyksissä • osaa soveltaa työssään työeläkelakeja ja selvittää eri työeläkelakien piiriin kuulumisen edellytykset • osaa neuvoa asiakkaalle eri vaihto- ehtoja lakisääteisen eläketurvan täydentämiseksi • osaa neuvoa työnantaja-asiakkaita lakisääteisen sosiaaliturvan työn- antajavelvoitteista • osaa neuvoa asiakasta lakisääteisen tapaturmavakuutuksen ja liikenne- vakuutuksen hakemisessa • osaa neuvoa asiakasta potilasvakuu- tuksen, lääkevahinkovakuutuksen sekä sotilastapaturma- ja sotilas- vammakorvausten hakemisessa • osaa esitellä asiakkaalle sosiaali- turvan muutoksenhakutiet ja neuvoa häntä muutoksenhaussa
<ul style="list-style-type: none"> • osaa toimia organisaationsa asiakas- palveluprosessissa asetettujen tavoit- teiden ja asiakaspalvelukonseptin mukaisesti 	<p>Asiakaspalveluprosessin hallinta</p> <ul style="list-style-type: none"> • osaa työssään noudattaa alan eettisiä periaatteita ja ottaa huomioon alan erityispiirteet asiakassuhteen hallin- nassa • osaa toimia erilaisissa palvelutilan- teissa noudattaen organisaationsa asiakaspalvelukonseptia eri asiakas- ryhmät tunnistaen • osaa työssään toimia organisaation asettamien laatu- ja tehokkuus- tavoitteiden saavuttamiseksi • osaa hoitaa erilaiset asiakastilanteet tahdikkaasti ja ripeästi tietosuojajä- sännöksiä noudattaen

	<ul style="list-style-type: none"> • osaa osoittaa vastuullisuutta työnsä tuloksista • osaa palvella asiakasta yleisimmin toistuvissa palvelutilanteissa äidinkiellensä lisäksi toisella kotimaisella kielellä ja yhdellä vieraalla kielellä • osaa kerätä asiakaspalautetta ja osallistua oman työnsä mukaisesti organisaation toiminnan laadun kehittämiseen
<ul style="list-style-type: none"> • osaa toimia erilaisissa työeläkevakuuttamisen asiakaspalvelutilanteissa vakuutettujen ja työntekijöiden kanssa 	<p>Työeläkelakien soveltaminen ja vakuuttaminen</p> <ul style="list-style-type: none"> • osaa neuvoa työntekijälle ja työnantajalle, minkä eläkelain piiriin ko. työ kuuluu • osaa neuvoa työnantajaa ja yrittäjää työeläkevakuutuksen tekemisessä • osaa kertoa työnantaja-asiakkaalle vakuuttamisen laiminlyönnin seuraamukset • osaa työeläkelakeja soveltaessaan käyttää eri lähdeaineistoja • osaa opastaa sekä työnantaja- että työntekijäasiakkaita käyttämään internetistä löytyvää lähdeaineistoa • osaa kertoa asiakkaille eläketurvaa täydentävistä lisävakuutuksista
<ul style="list-style-type: none"> • osaa selvittää työeläkemaksujen määräytymisen 	<p>Asiakkaan neuvominen työeläkemaksuissa</p> <ul style="list-style-type: none"> • osaa kertoa vakuutusnottajalle hänen työeläkemaksunsa määrän sekä maksuun vaikuttavat tekijät • osaa neuvoa työnantajalle työeläkemaksujen maksumenetelmät • osaa kertoa suurtyönantajalle työeläkevakuutusmaksuun vaikuttavat tekijät • osaa kertoa yrittäjälle yrittäjän työeläkevakuutusmaksujen määräytymisen • osaa kertoa työntekijälle työntekijän eläkevakuutusmaksun määräytymisen

	<ul style="list-style-type: none"> • osaa kertoa asiakkaille vakuutusmaksujen verovähennysoikeudesta
<ul style="list-style-type: none"> • osaa kertoa asiakkaalle eläkkeen määräytymisestä 	<p>Työeläke-etuuksien ja eläkkeiden selvittäminen</p> <ul style="list-style-type: none"> • osaa selvittää asiakkaalle kokonaiseläkkeen jakautumisen • osaa neuvoa asiakasta sosiaaliturvan liittymäkohdissa • osaa selvittää eri eläkkeiden, korvausten sekä työeläkekuntoutuksen saantiedellytykset sekä eläkkeen ja korvausten hakumenettelyt • osaa selittää asiakkaalle eläkelaskelman sisällön sekä eläkkeen määräytymisen lakikohtaiset erot • osaa ohjata asiakkaan ammatillisessa kuntoutuksessa oikean järjestelmän piiriin • osaa kertoa asiakkaalle, miten paljon eläkkeen rinnalla voi ansaita • osaa neuvoa asiakasta muutoksenhaussa
<ul style="list-style-type: none"> • osaa selostaa työeläkejärjestelmän asiakasrahoituksen periaatteet 	<p>Asiakasrahoituksen periaatteiden selostaminen</p> <ul style="list-style-type: none"> • osaa kertoa työnantaja-asiakkaalle työeläkeyhtiöiden ja -laitosten asiakasrahoituksesta ja mahdollisuuksista saada lainaa
<ul style="list-style-type: none"> • osaa selvittää työeläkevarojen sijoittamisen merkityksen 	<p>Työeläkevarojen sijoittamisen merkityksen selvittäminen</p> <ul style="list-style-type: none"> • osaa kertoa eri järjestelmien keskeiset erot • osaa selostaa rahastojen vaikutuksen työeläkemaksun kehitykseen

c) Ammattitaidon osoittamistavat

Ammatillinen osaaminen näytetään toimimalla sellaisissa asiakaspalvelutilanteissa, joissa tutkinnon osan edellyttämä ammattitaito pystytään arvioimaan. Näyttöä tulee täydentää kirjallisin tuotoksin, haastatteluin ja keskusteluin.

Näyttöympäristöjä valittaessa on varmistettava, että näytöt voidaan antaa luotettavasti ja monipuolisesti ja että niissä vaadittu ammattitaidon taso täyttyy.

Keskeinen osa näyttöä on työeläketurva-alan asiantuntijoiden kanssa käytävä näyttökeskustelu, jossa tutkinnon suorittaja ja näyttöä vastaanottavat asiantuntijat yhdessä keskustelevat ja arvioivat tuotettuja dokumentteja sekä tutkinnon suorittajan ammattitaitoa ja ammatillista kypsyttä. Myös oman ammattitaidon ja oman kehittymisen sekä tulevaisuuteen varautumisen tarkastelu ovat näytössä keskeisiä.

Arviointi toteutetaan työnantaja-, työntekijä- ja kouluttajatahojen yhteistyönä. Olennainen osa arviointia on tutkinnon suorittajan tekemä itsearviointi.

6 § Suuntautumisala: Riskivakuuttaminen

a) Ammattitaitovaatimukset	b) Arvioinnin kohteet ja kriteerit
<p>Tutkinnon osan suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> osaa toimia vakuutustoiminnan periaatteiden mukaisesti sekä tarkastella vakuuttamista liike-toiminnan näkökulmasta 	<p>Vakuutustoiminnan periaatteiden noudattaminen</p> <ul style="list-style-type: none"> osaa soveltaa toiminnassaan hyvää vakuutustapaa osaa kertoa vakuutussopimuksen merkityksen sekä vakuutetulle että vakuuttajalle osaa työssään noudattaa vakuuttamiseen liittyvää lainsäädäntöä ja muita määräyksiä osaa toiminnassaan osoittaa tuntevansa vakuutusyhtiön talousprosessin sekä jälleenvakuutuksen merkityksen vakuutusyhtiön toiminnalle osaa kertoa asiakkaalle vastuovelka- ja vakavaraisuussäännösten merkityksen osaa toimia organisaationsa hinnoittelu- ja kannattavuusperiaatteiden mukaan
<ul style="list-style-type: none"> osaa toimia organisaationsa asiakaspalveluprosessissa asetettujen tavoitteiden ja asiakaspalvelukonseptin mukaisesti 	<p>Asiakaspalveluprosessin hallinta</p> <ul style="list-style-type: none"> osaa osoittaa vastuullisuutta työnsä tuloksista osaa työssään toimia organisaation asettamien laatu- ja tehokkuustavoitteiden saavuttamiseksi osaa toimia erilaisissa palvelutilanteissa soveltaen organisaationsa asiakaspalvelukonseptia sekä ottaen huomioon asiakkuuksien erityispiirteet ja monikulttuurisuuden

	<ul style="list-style-type: none"> • osaa esitellä asiakkaalle hänen elämänkaarensa mukaisiin tarpeisiinsa sopivia ratkaisuja, tuotteita ja palveluja • osaa neuvoa asiakasta eri palvelukanavien valinnassa ja käytössä • osaa organisaation sisäisissä palvelutilanteissa toimia hyvän asiakaspalvelun periaatteiden mukaan • osaa palvella asiakasta yleisimmin toistuvissa palvelutilanteissa äidinkieltensä lisäksi myös toisella kotimaisella ja yhdellä vieraalla kielellä • osaa työssään toimia kuluttajansuoja- ja sopimuslainsäädännön mukaisesti
<ul style="list-style-type: none"> • osaa toimia erilaisissa riskivakuuttamisen asiakaspalvelutilanteissa 	<p>Riskienhallinnassa ja vakuuttamisessa opastaminen</p> <ul style="list-style-type: none"> • osaa neuvoa asiakasta tunnistamaan omat riskinsä ja valitsemaan sopivat riskienhallintamenetelmät • osaa kartoittaa yrityksiin ja kotitalouksiin liittyvät riskit yhdessä asiakkaan kanssa • osaa kertoa asiakkaalle suojeleohjeista ja vahingontorjuntakeinoista • osaa käyttää riskienhallinnassa alan eri asiantuntijoita • osaa esitellä asiakkaalle henkilöön, omaisuuteen, toimintaan ja säästämiseen liittyvät riskivakuuttamisen lajit sekä oman organisaationsa vakuutustuotteet ja -palvelut • osaa muodostaa asiakkaalle hänen riskinsä kattavia vakuutustuotteita annettujen ohjeiden mukaisesti osoittaen vakuutustuotteille ominaisten piirteiden tuntemusta <p>Asiakkuuden hoitaminen</p> <ul style="list-style-type: none"> • osaa hyödyntää eri lähteistä saamia tietoja asiakkuuden eri vaiheissa

	<ul style="list-style-type: none"> • osaa tarjota asiakkaalle aktiivisesti riskien torjumiseen ja niiden kattamiseen liittyviä tietoja ja tuotteita asiantuntijoiden avustuksella <p>Korvausten hakemisessa opastaminen</p> <ul style="list-style-type: none"> • osaa opastaa asiakasta korvausten hakemisessa organisaationsa toimintaohjeiden mukaan • osaa selvittää asiakkaalle vakuutus- ehtojen mukaisen vahinkojen korvattavuuden • osaa kertoa asiakkaalle hänen vahinkonsa korvauskäsittelyprosessin etenemisestä • osaa opastaa asiakasta korvauskäsittelyn valitusmenettelyssä
--	---

c) Ammattitaidon osoittamistavat

Ammatillinen osaaminen näytetään toimimalla riskivakuuttamiseen liittyvissä asiakaspalvelutilanteissa tai hoitamalla asiakkaan toimeksianto, jolloin tutkinnon edellyttämä ammattitaito pystytään arvioimaan. Näyttöä tulee täydentää kirjallisin tuotoksin, haastatteluin ja keskusteluin.

Näyttöympäristöjä valittaessa on varmistettava, että näytöt voidaan antaa luotettavasti ja monipuolisesti ja että niissä vaadittu ammattitaidon taso täyttyy.

Keskeinen osa näyttöä on riskivakuuttamisalan asiantuntijoiden kanssa käytävä näyttökeskustelu, jossa tutkinnon suorittaja ja näyttöä vastaanottavat asiantuntijat yhdessä keskustelevat ja arvioivat tuotettuja dokumentteja sekä tutkinnon suorittajan ammattitaitoa ja ammatillista kypsyyttä. Myös oman ammattitaidon ja oman kehittymisen sekä tulevaisuuteen varautumisen tarkastelu ovat näytössä keskeisiä.

Arviointi toteutetaan työnantaja-, työntekijä- ja kouluttajatahojen yhteistyönä. Olennainen osa arviointia on tutkinnon suorittajan tekemä itsearviointi.

7 § Yrittäjyys

Tutkinnon suorittaja voi liittää yrittäjyyden osaksi tutkintoaan. Tämän vapaasti valittavan tutkinnon osan ammattitaitovaatimukset, arvioinnin kohteet ja kriteerit edellyttävät seuraavaa:

a) Ammattitaitovaatimukset	b) Arvioinnin kohteet ja kriteerit
<p>Tutkinnon osan suorittaja</p> <ul style="list-style-type: none"> • osaa arvioida henkilökohtaisia mahdollisuuksiaan ja valmiuksiaan toimia mahdollisesti alan yrittäjänä	<p>Omien yrittäjävalmiuksien arvioiminen</p> <ul style="list-style-type: none"> • tietää, millaiset henkilökohtaiset valmiudet tukevat yrittäjänä menestymistä ja pystyy tältä pohjalta erittelemään arvojaan sekä arvioimaan omia valmiuksiaan toimia yrittäjänä • osaa laatia itselleen asiantuntijoiden opastuksella kehitymissuunnitelman yrittäjänä toimimiseksi
<ul style="list-style-type: none"> • osaa tarkastella alaa ja sen tarjoamia yritystoiminnan käynnistämisen ja kehittämisen mahdollisuuksia ja riskejä	<p>Yrityksen toimintaedellytysten selvittäminen</p> <ul style="list-style-type: none"> • on tutustunut toimialaan niin, että osaa tarkastella sen tulevaisuuden näkymien ja kehityksen sekä markkinoiden mahdollisuuksia oman yritystoiminnan käynnistämisen kannalta • osaa tarkastella oman mahdollisen yrityksensä toiminnan tuloksellisuutta ja kannattavuutta eli elättääkö yritys • osaa tarkastella yrittäjyyttä yrittäjän toiminnan vastuiden ja veloitteiden näkökulmasta • osaa tarkastella yrittäjyyttä myös työnantajana toimimisen näkökulmasta
<ul style="list-style-type: none"> • tuntee erilaisia yritystoiminnan aloitustapoja ja -muotoja ja osaa kehittää karkean liikeidean omalle yritykselleen	<p>Liikeidean laadinta</p> <ul style="list-style-type: none"> • osaa vertailla vaihtoehtoisia tapoja käynnistää yritystoimintaa ja osaa keskustella asiantuntijoiden kanssa oman mahdollisen yritystoimintansa vaihtoehtoista • osaa yhdessä asiantuntijoiden kanssa kehittää yritykselleen karkean liike-

	<p>idean ja tietää, millaisia taloudellisia, tuotannollisia ja henkisiä resursseja mahdollisen yritystoiminnan aloittaminen vaatii</p> <ul style="list-style-type: none"> • osaa asiantuntijoiden kanssa arvioida yritysideoita onnistumisen mahdollisuuksia
<ul style="list-style-type: none"> • osaa luoda asiakas- ja verkostosuhteita 	<p>Asiakas- ja verkostosuhteiden luominen</p> <ul style="list-style-type: none"> • osaa pohtia vaihtoehtoja ja mahdollisuuksien mukaan rakentaa yrityksen jatkuvuuden kannalta merkittäviä asiakas- ja verkostosuhteita • osaa hahmotella em. verkostokumppanien kanssa sopimuksia asiantuntijapalveluja hyödyntäen
<ul style="list-style-type: none"> • osaa toimia yritystoiminnan talouden tärkeimpiä periaatteita noudattaen 	<p>Taloudellinen toiminta</p> <ul style="list-style-type: none"> • osaa valita yrityksen kannattavuuteen vaikuttavia toimia ja hinnoitella palveluja myös markkinalähtöiset tekijät huomioiden • osaa tulkita yrityksen tilinpäätöstä pääomien, varallisuuden, maksukykyyn ja tuloksen suhteen sekä pohtia taloudellisen toiminnan kehittämismahdollisuuksia tarvittaessa yhteistyössä asiantuntijoiden kanssa • osaa yhdessä asiantuntijoiden kanssa laatia yritykselleen karkean tulosten ennusteen ja hankkia asiantuntijapalveluja verotuskysymysten ratkaisemiseen
<ul style="list-style-type: none"> • osaa käyttää asiantuntijapalveluja 	<p>Asiantuntijapalvelujen käyttö</p> <ul style="list-style-type: none"> • osaa hakea yrityksen perustamisessa ja toiminnan eri vaiheissa tarvittavaan tietoon ja asiantuntijapalveluja

c) Ammattitaidon osoittamistavat

Ammatillinen osaaminen näytetään laatimalla alustava liikeidea omalle yritykselle. Tätä täydennetään toiminnan edellytyksiä ja riskejä kartoittavilla selvityksillä,

tuotoksilla ja laskelmilla. Näyttöön kuuluu myös tutkinnon suorittajan toiminta edellä esitetyn prosessin aikana. Toiminta dokumentoidaan ja dokumentteihin liitetään työelämän arvioijien arvioinnit. Tutkinnon suorittaja tekee myös henkilökohtaisen arvion ja kehityssuunnitelman omista mahdollisuuksistaan ja valmiuksistaan toimia yrittäjänä. Näyttöä syvennetään asiantuntijoiden kanssa käytävällä arviointikeskustelulla, jossa dokumenttien ja arviointien pohjalta tarkennetaan ja täsmennetään yrittäjäksi aikovan kykyä toimia yrittäjänä ja valmiuksia tehdä ratkaisuja yritystoiminnan mahdollisesta aloittamisesta.

Arviointi toteutetaan työnantaja-, työntekijä- ja kouluttajatahojen yhteistyönä. Olennainen osa arviointia on tutkinnon suorittajan tekemä itsearviointi.